

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η ποσοτικοποίηση του οφέλους που έχουν αντλήσει οι Προμηθευτές λόγω των, επί ετών, μειωμένων καταβολών τους στον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε.

Αν οι Προμηθευτές κατέβαλαν αυτό που όφειλαν, το ΕΤΜΕΑΡ δεν θα χρειαζόταν καμία αύξηση

Μάρτιος 2015

Εισαγωγή – Η ουσία του προβλήματος

Η διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας στον καταναλωτή προέρχεται από ένα δεδομένο μείγμα τεχνολογιών ηλεκτροπαραγωγής στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το μείγμα αυτό καθορίζει το μέσο κόστος ηλεκτροπαραγωγής που καταβάλουν οι Προμηθευτές προς τους Ηλεκτροπαραγωγούς. Για πολλά χρόνια και για ποικίλους λόγους, το σύνολο των πληρωμών από τους Προμηθευτές προς τους Ηλεκτροπαραγωγούς δεν επαρκεί για να καλύψει το σύνολο των αμοιβών των τελευταίων. Βασική αιτία αυτού του «ελλείμματος πληρωμών» είναι οι αδικώς χαμηλές τιμές στην χονδρεμπορική αγορά (Οριακή Τιμή Συστήματος, ΟΤΣ) εξαιτίας των οποίων οι Προμηθευτές βαρύνονται με λιγότερο κόστος από ό,τι το κόστος ηλεκτροπαραγωγής που θα όφειλαν να καλύψουν.

Το γεγονός είναι ότι, εξαιτίας της έλλειψης ανταγωνισμού στη λιανική αγορά και της ύπαρξης λίγων μόνο ανταγωνιστών στην πλευρά της παραγωγής, η ΔΕΗ δεν είχε κανένα κίνητρο να επιδιώκει ορθολογικές τιμές χονδρεμπορικής¹. Οι χαμηλές τιμές χονδρεμπορικής αγοράς (δηλ. οι χαμηλές Οριακές Τιμές Συστήματος, ΟΤΣ) πιέζουν άδικα τους ανταγωνιστές της ΔΕΗ που εγχέουν ενέργεια στο σύστημα, ήτοι:

- τους ιδιώτες συμβατικούς ηλεκτροπαραγωγούς και τους εισαγωγείς, και
- τους παραγωγούς Α.Π.Ε. οι οποίοι εισπράττουν την αποζημίωσή τους μέσω του Ειδικού Λογαριασμού Α.Π.Ε., τα έσοδα του οποίου παραμένουν ελλειμματικά λόγω των μειωμένων καταβολών των Προμηθευτών (εκ των οποίων ο κυρίαρχος είναι η ΔΕΗ).

Οι χαμηλές τιμές χονδρεμπορικής² οδηγούν κατά βάση το ανωτέρω αναφερόμενο «έλλειμμα πληρωμών», δημιουργώντας όφελος υπέρ των Προμηθευτών.

¹ Μια συνοπτική παρουσίαση όλων των στρεβλώσεων που έχουν οδηγήσει σε αυτό το φαινόμενο έχει παρουσιαστεί στο site της ΡΑΕ από το κείμενο του Εργαστηρίου Ε3 του ΕΜΠ *Reform of the Capacity Remuneration Mechanism in Greece, July 2014*
<http://www.rae.gr/site/file/system/docs/misc1/20102011/29071402>

² Η χονδρεμπορική τιμή, αν διαμορφώνεται ορθολογικά, ορίζει ένα αντικειμενικό επίπεδο της αξίας της ηλεκτρικής ενέργειας κάθε ώρα. Τελικά όλοι οι παραγωγοί (συμβατικοί και Α.Π.Ε. μέσω

Για να μην υφίσταται αυτό το έλλειμμα πληρωμών θα όφειλαν οι Προμηθευτές να αυξήσουν τις καταβολές τους προς τους ηλεκτροπαραγωγούς ώστε οι τελευταίοι να καλύπτουν το κόστος τους. Αυτό πράγματι συνέβη με τους συμβατικούς ηλεκτροπαραγωγούς που προστατεύθηκαν από το φαινόμενο των τεχνητά χαμηλών ΟΤΣ μέσω των διοικητικά ορισμένων μηχανισμών του Μηχανισμού Ανάκτησης Μεταβλητού Κόστους, ΜΑΜΚ και της αυξημένης αποζημίωσής τους μέσω του Μηχανισμού Διαθεσιμότητας Ισχύος, ΜΔΙ. Οι μηχανισμοί αυτοί (ΜΑΜΚ, ΜΔΙ) μείωσαν το όφελος των Προμηθευτών υπέρ των συμβατικών ηλεκτροπαραγωγών.

Αντιθέτως, οι Παραγωγοί Α.Π.Ε. παρέμειναν εκτεθειμένοι στις μειωμένες καταβολές των Προμηθευτών προς τον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. με αποτέλεσμα, το ανωτέρω έλλειμμα πληρωμών, ενώ είναι ένα κοινό πρόβλημα όλων των ηλεκτροπαραγωγών, να μετατραπεί αποκλειστικά σε έλλειμμα του Ειδικού Λογαριασμού Α.Π.Ε. προς όφελος των Προμηθευτών.

Οι αιτίες του οφέλους των Προμηθευτών

Προφανώς το όφελος που αποκομίζουν οι Προμηθευτές λόγω των μειωμένων καταβολών τους στον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. (ΕΛΑΠΕ) σημαίνει ότι είτε οι καταναλωτές πρέπει να επιβαρυνθούν περισσότερο μέσω του Τέλους Α.Π.Ε. (πλέον ΕΤΜΕΑΡ) προκειμένου ο Λογαριασμός να παραμένει ισοσκελισμένος είτε ο Λογαριασμός να γίνει ελλειμματικός. Αρκετές μελέτες, ακολουθώντας την υπόθεση ότι το Τέλος Α.Π.Ε. θα διαμορφωνόταν έτσι ώστε να ισοσκελίζεται ο Λογαριασμός, ποσοτικοποίησαν το πόσο που θα ελαφρύνονταν οι καταναλωτές εάν οι Προμηθευτές καταβάλουν αυτά που οφείλουν στον ΕΛΑΠΕ. Η ποσοτικοποίηση αυτή ταυτίζεται φυσικά με το όφελος που θα όφειλαν οι Προμηθευτές να καταβάλουν στον ΕΛΑΠΕ.

Η μελέτη του ΕΜΠ για το Ειδικό Τέλος Α.Π.Ε.³ καταγράφει τρεις βασικούς λόγους εξαιτίας των οποίων οι Προμηθευτές αποκομίζουν όφελος από τις μειωμένες καταβολές τους στον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. λόγω της χαμηλής ΟΤΣ:

του Ειδικού Λογαριασμού) πιστώνονται με αυτή την αξία. Ακόμα και σε αυτή τη περίπτωση όμως δηλ. της ορθολογικής αντικειμενικής διαμόρφωσης της χονδρεμπορικής τιμής και πάλι η τελευταία δεν ενσωματώνει διάφορες παραμέτρους αξίας. Για αυτό οφείλουν να υπάρχουν –και σε μερικές περιπτώσεις υπάρχουν- πρόσθετες αμοιβές προς τους ηλεκτροπαραγωγούς όπως (ι) αυτή της μακροχρόνιας διαθεσιμότητας ισχύος ή των επικουρικών υπηρεσιών, οι οποίες όμως πρέπει να διαμορφώνονται δίκαια ή (ιι) οι καταβολές που θα όφειλαν οι προμηθευτές προς τον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. λόγω της αξίας που προσφέρουν οι Α.Π.Ε. (capacity credit, merit order effect, CO₂ cost reduction).

³ ΕΜΠ, *Ειδικό Τέλος Α.Π.Ε.: Ανάλυση και Προβλέψεις*, Μάρτιος 2011, <http://eletaen.gr/%CE%B5%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%B1%CF%80%CE%B5-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CE%BB%CF%85%CF%83%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%BB%CE%AD%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82/>

1. Η ΟΤΣ δεν ενσωματώνει τις πρόσθετες αμοιβές των συμβατικών ηλεκτροπαραγωγών, οι οποίες εάν δεν υπήρχαν, η ΟΤΣ θα ήταν υψηλότερη. Ειδικά, το ποσό που καταβάλουν οι Προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ με βάση την ΟΤΣ, δεν ενσωματώνει καθόλου την αξία της διαθεσιμότητας ισχύος που προσφέρουν οι Α.Π.Ε.
2. Οι Α.Π.Ε. μειώνουν την ΟΤΣ. Χάρη στη μείωση αυτή οι Προμηθευτές αγοράζουν φθηνότερα την ενέργεια που προμηθεύουν στους πελάτες τους.
3. Η ΟΤΣ δεν απεικονίζει το αληθινό κόστος ηλεκτροπαραγωγής.

Το όφελος των Προμηθευτών την περίοδο 2009-2011

Για τα έτη 2009-2011 το συνολικό ποσό που όφειλαν να καταβάλουν οι Προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ αλλά το εξοικονόμησαν αποκομίζοντας όφελος, ποσοτικοποιείται αναλυτικά στη σελ. 9 της παρουσίασης της μελέτης.

Συγκεκριμένα από τη μελέτη του ΕΜΠ προκύπτει:

1. Λόγω της ισχύος που προσφέρουν οι Α.Π.Ε. στο Σύστημα, οι Προμηθευτές όφειλαν να καταβάλουν στον ΕΛΑΠΕ επιπλέον 41,3 εκατ. € κατά την τριετία 2009-2011 (αναλυτικά: 9,5 εκατ. € κατά το 2009, 9,5 εκατ. € κατά το 2010 και 20,8 εκατ. € κατά το 2011). Τα ποσά αυτά αντανακλούν τις μειωμένες πληρωμές των Προμηθευτών προς τον Μηχανισμό Διαθεσιμότητας Ισχύος (ΜΔΙ), λόγω της διαθεσιμότητας ισχύος που προσφέρουν οι Α.Π.Ε. και η οποία, εκτιμάται σε 20% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος τους (και όχι στο 100% αυτής, λόγω της στοχαστικότητάς τους).
2. Εάν οι Προμηθευτές δεν παρακρατούσαν το σύνολο του οφέλους που αποκομίζουν από τη μείωση της ΟΤΣ λόγω της διείσδυσης των Α.Π.Ε., αλλά κατέβαλαν στον ΕΛΑΠΕ για κάθε μονάδα ενέργειας από Α.Π.Ε. το ποσό που αντιστοιχεί στην ΟΤΣ εάν δεν υπήρχαν Α.Π.Ε., τότε θα όφειλαν να καταβάλουν στον ΕΛΑΠΕ συνολικά 682 εκατ. € κατά την τριετία 2009-2011 (αναλυτικά: 155,2 εκατ. € κατά το 2009, 193,9 εκατ. € κατά το 2010 και 332,9 εκατ. € κατά το 2011). Όμως σύμφωνα με τα δημοσιοποιημένα απολογιστικά στοιχεία του ΛΑΓΗΕ, κατά την ίδια περίοδο κατέβαλαν μόνο 530,7 εκατ. € ήτοι ωφελήθηκαν το ποσό των 151,3 εκατ. € συνολικά για την περίοδο 2009-2011.

Σημειώνεται, ότι ακόμα και εάν οι Προμηθευτές κατέβαλαν το όφελός τους αυτό στον ΕΛΑΠΕ (δηλ. εάν αγόραζαν την ενέργεια από Α.Π.Ε. σε μια δίκαια αυξημένη ΟΤΣ), και πάλι θα συνέχιζαν να παραμένουν ισχυρά ωφελημένοι λόγω της διείσδυσης των Α.Π.Ε., αφού θα εξακολουθούσαν να καταβάλουν για όλη την υπόλοιπη ενέργεια που θα αγόραζαν την μειωμένη ΟΤΣ (βλ. σελ.7 της μελέτης ΕΜΠ, όπου υπολογίζεται το όφελος αυτό των Προμηθευτών σε 734 εκατ. € για το 2010).

3. Τέλος, η μελέτη του ΕΜΠ υπολογίζει και το ποσό που θα όφειλαν να καταβάλουν οι Προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ εάν η ΟΤΣ διαμορφωνόταν έτσι ώστε να αντανακλά τον πραγματικό κόστος ηλεκτροπαραγωγής. Η διαφορά υπολογίζεται με βάση τις αποφάσεις της ΡΑΕ για το ρυθμιζόμενο κόστος της

ΔΕΗ και τα ανακοινωμένα λογιστικά στοιχεία της ΔΕΗ (βλ. σελ. 8 μελέτης). Το συνολικό όφελος των Προμηθευτών εξ αυτού του λόγου για την τριετία 2009-2011 ήταν 67,9 εκατ. €⁴.

Με βάση λοιπόν την μελέτη του ΕΜΠ, οι Προμηθευτές όφειλαν να έχουν καταβάλει στον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. (ΕΛΑΠΕ) το επιπλέον ποσό των 260,5 εκατ. € κατά την τριετία 2009-2011. Αυτό σημαίνει ότι οι καταναλωτές θα χρειαζόντουσαν να επιβαρυνθούν λιγότερο κατά 45%-51% σε σχέση με το Ειδικό Τέλος Α.Π.Ε. που θα ισοσκέλιζε τον ΕΛΑΠΕ.

Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και η μελέτη του ΙΟΒΕ «*Επιδράσεις από τη μεγάλης κλίμακας διείσδυση των Α.Π.Ε., ΙΟΒΕ, Ιούλιος 2011*» σύμφωνα με την οποία «*η συνδρομή της ενίσχυσης των Α.Π.Ε. αποτελεί μέρος μόνο του Ειδικού Τέλους Α.Π.Ε., όπως υπολογίζεται σήμερα, 41% κατά μέσον όρο τη δεκαετία 2011-2020*»⁵.

Το όφελος των Προμηθευτών από το 2012 και μετά

Όσον αφορά την περίοδο από το 2012 και μετά, ο ίδιος ο Προμηθευτής ΔΕΗ ποσοτικοποίησε το όφελος που αποκόμιζε από τις μειωμένες καταβολές του προς τον ΕΛΑΠΕ.

Συγκεκριμένα, με το νόμο 4152/2013, ο οποίος ψηφίστηκε τον Απρίλιο 2013, διορθώθηκε μερικώς το πρόβλημα των μειωμένων καταβολών, αφού καθορίστηκε ότι οι καταβολές των Προμηθευτών προς τον ΕΛΑΠΕ δεν μπορεί να είναι μικρότερες από ένα κατώφλι (το Μέσο Μεταβλητό Κόστος, ΜΜΚ των θερμικών μονάδων) ασχέτως της ΟΤΣ τη συγκεκριμένη ώρα⁶.

Η ΔΕΗ σε επίσημη παρουσίαση των οικονομικών της αποτελεσμάτων στους αναλυτές⁷ ανακοίνωσε ότι η συγκεκριμένη διάταξη θα της αποφέρει ετήσιο βάρος 120 εκατ. €. Αυτό σημαίνει ότι κατά το προηγούμενο έτος 2012, αυτό είναι το ελάχιστο ποσό που θα όφειλε να είχε καταβάλει στον ΕΛΑΠΕ, ενώ κατά το πρώτο τρίμηνο του 2013, ήτοι μέχρι την ψήφιση του ν.4152/2013, θα όφειλε να είχε καταβάλει άλλα 40 εκατ. €.

⁴ Το ποσό αυτό δεν απεικονίζεται στη σελ. 9 της μελέτης αλλά με βάση αυτό προκύπτει η μείωση των ποσών που θα όφειλαν να καταβάλουν οι καταναλωτές μέσω του Ειδικού Τέλους ΑΠΕ.

⁵ http://www.iobe.gr/docs/research/RES_05_E_05072011REP_GR.pdf

⁶ Αυτό ήταν ένα μερικό βήμα προς την ορθή κατεύθυνση. Και πάλι όμως το ΜΜΚ που καθορίστηκε ως η ελάχιστη καταβολή των Προμηθευτών στον ΕΛΑΠΕ, δεν απεικονίζει το σύνολο του οφέλους τους λόγω των Α.Π.Ε. Μια πιο πλήρης λύση θα όφειλε να υποχρεώνει τους Προμηθευτές να καταβάλουν την ΟΤΣ που διαμορφωνόταν εάν δεν υπήρχαν οι Α.Π.Ε. δηλαδή το κόστος των ακριβών θερμικών μονάδων που σβήνουν χάρη στις Α.Π.Ε. και όχι απλώς τον μέσο όρο του φθηνότερων θερμικών μονάδων που συνεχίζουν να λειτουργούν. Προσαυξημένο φυσικά με την αξία διαθεσιμότητας ισχύος που προσφέρουν οι Α.Π.Ε.

⁷ https://www.dei.gr/Documents2/OIKAP%201Q2013/PPC%201Q2013%20RESULTS_GR_%CE%A4%CE%95%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%9F.pdf

Αν λοιπόν υποθέσουμε ότι ο ν.4152/2013 διόρθωσε πλήρως το πρόβλημα και ότι μετά την ισχύ του οι Προμηθευτές καταβάλουν δίκαια ποσά τον ΕΛΑΠΕ (γεγονός που δεν ισχύει όπως εξηγήθηκε), τότε το σύνολο του ποσού που θα έπρεπε να έχει εισρεύσει από τους Προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ από την αρχή του 2012 έως και πριν την ψήφιση του ν.4254/2014 θα ήταν 160 εκατ. €.

Σύνοψη

Έτσι για το σύνολο της υπό εξέτασης περιόδου 2009-Μάρτιος 2014 οι Προμηθευτές εξοικονόμησαν από τον ΕΛΑΠΕ, κατ' ελάχιστον, το ποσό των 420,5 εκατ. €. Εάν το όφελος αυτό δεν είχε αποκομισθεί από τους Προμηθευτές, το έλλειμμα του ΕΛΑΠΕ μόλις πριν την ψήφιση του ν.4254/2014 θα ήταν κατά 85% μικρότερο.

Στην πραγματικότητα δεν θα υπήρχε έλλειμμα ακριβώς επειδή η υπόθεση ότι ο ν.4152/2013 επίλυσε το πρόβλημα δεν είναι ορθή. Αντιθέτως, οι Προμηθευτές συνέχισαν να συνεχίζουν να αποκομίζουν –έστω και λιγότερο- όφελος από τον ΕΛΑΠΕ.

Συνημμένα:

Συνοπτικός πίνακας

Υπολογισμός ποσών που θα όφειλαν κατ' ελάχιστον να έχουν καταβάλει οι Προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ έως το τέλος Μαρτίου 2014 σε σχέση με το έλλειμμά του κατά την στιγμή αυτή

	Πηγή: ΛΑΓΗΕ, www.lagie.gr		Πηγή για 2009-2011: Μελέτη ΕΜΠ / Για 2012-2014: ΔΕΗ									
	Σύνολο εσόδων ΕΛΑΠΕ από προμηθευτές (εκατ. €)	Παραγωγή ΑΠΕ στο Σύστημα (GWh)	Εξοικονόμηση κόστους προμηθευτών από ΜΔΙ λόγω ΑΠΕ (εκατ. €)	Πραγματικές καταβολές Προμηθευτών στο ΕΛΑΠΕ (εκατ. €)	Καταβολές από τους Προμηθευτές αν λαμβάνονταν υπόψη η ΟΤΣ χωρίς ΑΠΕ (εκατ. €)	Εξοικονόμηση κόστους προμηθευτών από μείωση ΟΤΣ λόγω ΑΠΕ (εκατ. €)	Εξοικονόμηση κόστους Προμηθευτών που δεν θα υπήρχε αν η ΟΤΣ αντανακλούσε το πραγματικό κόστος (εκατ. €)	Σύνολο εξοικονόμησης κοστούς Προμηθευτών λόγω ΑΠΕ (εκατ. €)	Σύνολο εσόδων που θα όφειλαν να καταβάλουν οι προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ (εκατ. €)	Μέσο έσοδο που θα όφειλαν να καταβάλουν οι προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ (€/MWh)	Πρόσθετο έσοδο που θα όφειλαν να καταβάλουν οι προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ (εκατ. €)	
2009	132,5	2.936,53	9,5	132,5	155,2	22,7	23,2	55,4	187,9	64,0	55,4	
2010	157,2	3.255,62	11,0	157,2	193,9	36,7	22,1	69,8	227,0	69,7	69,8	
2011	241,0	3.958,77	20,8	241,0	332,9	91,9	22,7	135,4	376,4	95,1	135,4	
2012	321,02	5.685,48									120,0	
2013	380,41	8.953,00									40,0	
Α'Τρίμηνο 2014	110,24	2.140,00										
Σύνολο περιόδου 2009 - Α'Τρίμηνο 2014	1.342,37	26.929,40	Ελάχιστο των πρόσθετων ποσών που θα όφειλαν να είχαν καταβάλει οι Προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ έως το τέλος Μαρτίου 2014 :									420,53
Συσσωρευμένο έλλειμμα ΕΛΑΠΕ Τέλους Μαρτίου 2014 (χωρίς το πιστωτικό τιμολόγιο, Πηγή: www.lagie.gr)												494,92
Ελάχιστο Ποσοστό των πρόσθετων ποσών που θα όφειλαν να έχουν καταβάλει οι Προμηθευτές στον ΕΛΑΠΕ σε σχέση με το έλλειμμα του τέλους Μαρτίου 2014												85%

